

Stemmen van
hoop en bekering

Een Bijbels leerhuis over de kleine profeten

2024-2025

—
Startbijeenkomst

Inchecken

Ik ben met het Oude of Eerste Testament goed vertrouwd.

- ☐ Helemaal onwaar
- ☐ Onwaar
- ☐ Waar
- ☐ Helemaal waar

Met de kleine profeten en hun geschriften ben ik bekend.

- ☐ Helemaal onwaar
- ☐ Onwaar
- ☐ Waar
- ☐ Helemaal waar

De geschiedenis van het volk van Israël bevat voor mij geen geheimen.

- ☐ Helemaal onwaar
- ☐ Onwaar
- ☐ Waar
- ☐ Helemaal waar

Noem mij een profeet en ik zeg wat hem of haar typeert

- ☐ Helemaal onwaar
- ☐ Onwaar
- ☐ Waar
- ☐ Helemaal waar

Als het op de Bijbel aankomt, noem ik mij

- ☐ Een vrolijke nieuwkomer
- ☐ Een geïnteresseerde toeschouwer
- ☐ Een benieuwde zoeker
- ☐ Een ervaren lezer
- ☐ Een belezen gids

Op deze vragen zou ik de komende weken en maanden graag een antwoord krijgen...

1. Welkom en lied

Dag iedereen, van harte welkom. Fijn dat jullie deelnemen aan een nieuwe editie van het Bijbels Leerhuis. Dit jaar zullen we ons samen verdiepen in de zogenaamde 'kleine profeten' die omwille van het beperkte aantal verzen 'klein' worden genoemd.

Die groep van 12, op het einde van het Eerste of Oude Testament, is over het algemeen weinig bekend. Toch hebben die kleine profeten, als stemmen van hoop en bekering, ons veel te zeggen. Het zijn natuurlijk stemmen uit een andere tijd (8^e-5^e eeuw voor Christus), maar hun boodschap is zeer actueel in een tijd als de onze waarin veel gelovigen zich afvragen waar het naartoe gaat met de godsdienst in de samenleving, en het wederom op sociaal en politiek vlak onzekerheid troef is.

De kleine profeten wijzen een (uit)weg. Ze herinneren gedurig aan de trouw van God, roepen op tot bekering en schetsen een perspectief van hoop. Uit hun commentaar op de politieke, sociale en religieuze realiteit waarin zij leefden, valt veel te leren voor ons vandaag, 'een nederig en bescheiden volk dat zijn toevlucht zoekt bij de Naam van de HEER.' (Sef 3, 12).

Laten we deze bijeenkomst zingend starten met het lied *Het volk van de Heer* (ZJ 326)

1. Het volk van de Heer, het men - sen - ge - slacht,
2. Het volk dat ge - looft bij dag en bij nacht
3. Heer, blijf bij uw volk, hoe zeer ook ver - strooid.

1. wij zijn keer op keer ge - red door zijn kracht.
2. heft steeds weer zijn hoofd naar God en zijn macht.
3. O lich - ten - de wolk, ver - laat ons toch nooit.

1. Hij volgt ons ge - sta - dig op weg door de tijd,
2. Het kent de ver - ha - len van ramp en van rouw,
3. Door - breek al ons dui - ster in lij - den en nood.

1. Hij blijft ons ge - na - dig, het licht dat ons leidt.
2. maar zag dui - zend ma - len de troost van zijn trouw.
3. Trek ons met uw luis - ter om - hoog uit de dood.

2. Kennismaking

Deze editie van het Bijbels Leerhuis plaatsen we dus de kleine profeten in de kijker.

Misschien zijn jullie een ervaren leerhuiscgroep en goed bekend met elkaar. Maar het kan ook zijn dat jullie een nieuwe leerhuiscgroep zijn die een frisse start neemt. In de beide gevallen is het goed om tijdens een startbijeenkomst wat tijd te nemen om elkaar beter te leren kennen.

Een hele leuke ijsbreker is het kennismakingsspel '2 leugens-1 waarheid'.

3. Opwarmer: Wie is het?

In het onderstaande kader vind je een opsomming van Bijbelse figuren. Kun je de twaalf kleine profeten eruit halen? Overleg gerust met je buurman of buurvrouw.

Abel – Anna – Amos – Daniël – David – Samuël – Jozua – Deborah – Elisa – Ezechiël – Hosea – Haggai – Jesaja – Jeremia – Tobit – Johannes de Doper – Jezus – Ruth – Mozes – Habakuk – Sefanja – Maleachi – Jona – Micha – Ester – Nathan – Nahum – Obadja – Simeon – Zacharia – Baruch – Jezus Sirach – Job – Joël – Elia

4. The Bible Project: Hoe de (grote en kleine) profeten begrijpen?

De leerrijke website over de Bijbel, The Bible Project, stelt over elk van de 12 kleine profeten een inleidende video ter beschikking.

[Bible Resources in Dutch Translation \(bibleproject.com\)](https://bibleproject.com)

Die video's (telkens 7 à 8 minuten) zijn in het Nederlands en bijzonder instructief. We raden sterk aan om in de volgende bijeenkomsten de betreffende kleine profeet zo van naderbij te leren kennen. In enkele minuten tijd krijg je een overzicht van het Bijbelboek en de hoofdaccenten in de prediking van de profeet.

Bij elke video hoort ook een poster die elke deelnemer in zijn syllabus zal terugvinden. Die poster kan een handig hulpmiddel zijn om de kleine profeet te situeren en de opbouw van het Bijbelboek te verhelderen. Maar dat alles wordt in de komende bijeenkomsten nog toegelicht.

The Bible Project biedt ook een algemenere en inleidende video over de profeten aan (5 minuten), meer in het bijzonder over hoe we de profeten kunnen begrijpen. De video, de link vind je hieronder, is echter enkel in het Engels beschikbaar.

[How To Read the Prophets \(bibleproject.com\)](https://bibleproject.com)

Deze video gaat over de rol van profeten in de Bijbel en hoe ze belangrijk zijn voor het begrijpen van het hele Bijbelse verhaal. De profeten waren Israëlieten die een ontmoeting hadden met Gods aanwezigheid en namens Hem spraken. Ze hadden als doel het partnerschap tussen God en de Israëlieten te herstellen, dat verbroken was door de leiders van Israël. Ze beschuldigden het volk van het schenden van het verbond door afgoderij, allianties met andere naties en onrechtvaardigheid jegens de armen. De profeten riepen het volk op tot bekering en kondigden de consequenties aan van het verbreken van het verbond, vaak met behulp van kosmische beeldspraak. Ondanks dat de profeten vaak gemeden werden door de leiders, brachten ze een boodschap van hoop en herstel.

Dit zijn de belangrijkste aandachtspunten uit de video om de komende bijeenkomsten in het achterhoofd te houden:

*profeten zijn geen waarzeggers die de toekomst voorspellen, het zijn mensen die na een intense godsontmoeting in Zijn naam beginnen te spreken;

*profeten treden op in de tijd van de koningen (8^e – 4^e eeuw), wanneer het met Israël de verkeerde kant opgaat. Ze herinneren aan het Godsverbond en de trouw van God.

*in essentie doen profeten drie dingen: 1) een AANKLACHT formuleren. Ze klagen een wantoestand aan, b.v. afgoderij, sociaal onrecht, corruptie, ..., 2) oproepen tot BEKERING. Ze roepen op tot bekering en gerechtigheid 3) hoop op HERSTEL verwoorden. Ze herinneren aan Gods trouw en zijn belofte.

Na de pauze gaan we daar nog wat dieper op in.

PAUZE

5. (kleine) Profeten: columnisten en kroniekschrijvers

In een inleidend boekje over het OT vergelijkt exegeet Jean-Louis Ska profeten met de grote journalisten van onze tijd, meer bepaald met chroniqueurs (kroniekschrijvers) of columnisten, die niet gewoon feiten verzamelen, maar een eigen opinie geven over wat zich afspeelt. Bijzonder: vele gebeurtenissen hebben hun persoonlijke oordeel of inschatting bevestigd. Het waren degelijke chroniqueurs!

Profeten scannen het heden om er de eerste trekken van de toekomst in te ontwaren. Ze spelen in op de 'actualiteit', die ruimer is dan puur religieuze kwesties. Ze spreken over alle domeinen waar het leven zich afspeelt: religie, cultuur, politiek, economie, sociale kwesties.

De insteek is wel verschillend. Hosea vertrekt vanuit een religieuze problematiek, bij Amos en Micha gaat het via sociale rechtvaardigheid, bij Jesaja en Jeremia via politieke thema's (zij zijn te vinden bij de koningen en bij de leiders van het volk).

De profeten zijn geen geitenwollensokkendragers of wereldvreemde dromers. Ze behoren tot het nationale publieke leven. Ze komen vaak uit de grote aristocratische families van de steden. Ze staan in contact met het koninklijk hof als raadgever – wat niet betekent dat er

naar hen ook echt geluisterd werd – en ze zijn gecultiveerd en opgeleid. Bijv. Amos en allicht Micha ook waren eigenaar van grote veestapels en plantages, Ezechiël en Jeremia waren priesters en dus ook gecultiveerd (om zelf les te kunnen geven over de Torah).

Het zijn zelf geen politici, ze voeren geen beleid, maar ze houden er zich niet ver van, ze opiniëren, nemen positie in, vaak op een moedige manier, zoals Jeremia. Het waren geen demagogen of opportunisten zoals sommige andere raadgevers, ze hielden de politieke leiders geen onmiddellijk profijt voor, wel een spiegel, een lange termijnvisie.

Er waren heel vroeger al 'profetengilden'. Over de oudste profeten hebben we enkel verhalen. We vinden ze in de boeken Jozua, Rechters, 1 en 2 Samuel en 1 en 2 Koningen. In de christelijke traditie zijn dit de Historische boeken, maar in de Hebreeuwse Bijbel behoren deze teksten tot de 'eerste' of 'vroegere' Profeten (nevi'im). Het zijn charismatische mannen en vrouwen (Deborah, Chulda, Myriam), met leerlingen om zich heen.

De rol van de profeten is mettertijd nog belangrijker geworden. Ze situeren zich in een tijdspanne van ongeveer 450 jaar, in het Noordrijk Israël met als hoofdplaats Samaria en het Zuidrijk Juda, met als hoofdstad Jeruzalem. De oudste van die Schriftprofeten is Amos (die rond 750 optreedt in het Noordrijk, dat in 722 definitief in de handen van de Assyriërs valt). Maar vanaf 597 volgt in het Zuidrijk een nog veel zwaardere tijd: de (neo-)Babylonische overheersing en de verwoesting van Jeruzalem (587).

Vele profeten zijn te linken aan die grote gebeurtenis (voor/tijdens/na). Historici spreken over een keerpunt, het was erop of eronder. Vóór die grote catastrofes is er waarschuwing. Als alle onheil zich voltrokken heeft, houdt de taak van profeten niet op. Ze troosten en begeleiden een ontmoedigd en uitgedund volk tijdens de grote ballingschap, ze bieden hoop, een visioen en nog later begeleiden ze mee de heropbouw, een nieuw begin.

De essentie is dat de Bijbelse profeten spreken en handelen 'namens' iemand (vgl. het Gr. werkwoord *pro-fēmi*: 'spreken voor/in naam van'). Heel vaak begint wat ze zeggen met 'Het woord van de Heer kwam tot mij...' of 'Zo spreekt de Heer...' en eindigt het met 'Godsspraak van de Heer'.

Het is niet hun woord, maar dat van God, vaak *ondanks* zichzelf (Jeremia). De idee is dat God een plan heeft, en dat Israël de plek moet zijn waar dat al te zien is. Maar God ligt niet in de lijn van het denken der mensen. Hij vraagt weg te trekken uit wat bekend en vertrouwd is, ook op religieus gebied, om helemaal van Hem te worden (vgl. Gn 12,1-4). Als dat onder druk komt, als er spirituele crisis is, wijzen profeten daarop. '*Als u niet standvastig gelooft, dan houdt u geen stand!*' (Jes 7,9). Zo straf zeggen ze het.

De ontrouw aan God toont zich in bepaalde symptomen:

- Sociaal onrecht en machtsmisbruik door de heersende klasse. Een bijzondere aandacht geldt de armen, de vreemdelingen, de weduwen en de wezen (zie Amos vrijdag)
- Als leiders geen voorgangers zijn, idolatrie toelaten, de wet met de voeten treden
- Als liturgie de schijn moet ophouden (bij Js en Jr de tempel als 'rovershol', vgl. Jezus)
- Als het volk in zijn geheel ontrouw is, 'op twee gedachten hinkt' en met de afgoden heult

Zo kan Israël niet langer een teken zijn voor de volken. Wanneer de Heer voor zijn eigen partner een 'vreemdeling' dreigt te worden, staan profeten op. En ze roepen Israël op tot een passend antwoord op de Torah.

Gespreksvraag:

Welke elementen uit de toelichting over de profeten zijn voor jou nieuw en neem je mee?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. Verwerking

Paus Franciscus, Toespraak bij angelusgebed van 2 juli 2023 - 'Wie is profeet vandaag?'

'In het evangelie van vandaag zegt Jezus: 'Wie een profeet verwelkomt omdat hij een profeet is, zal worden beloond als een profeet' (Mt 10,41). Drie keer het woord 'profeet'. Maar wie is een profeet? Sommige mensen zien hem als een soort tovenaars die de toekomst voorspelt; maar dat is een bijgelovig idee, en christenen geloven niet in bijgeloof zoals magie, kaarten, horoscopen en dergelijke. Anderen zien de profeet alleen als een figuur uit het verleden, die vóór Christus bestond om zijn komst aan te kondigen. Maar Jezus zelf spreekt vandaag over de noodzaak om profeten te verwelkomen; ze bestaan dus nog steeds, maar wie zijn ze? Wie is een profeet?

De profeet, broeders en zusters, is ieder van ons: in feite ontvangen we allemaal door het doopsel de gave en zending van profetie (Catechismus van de katholieke Kerk, 1268). De profeet is degene die, krachtens het doopsel, anderen helpt het heden te lezen onder de werking van de heilige Geest. Dit is heel belangrijk: het heden lezen onder de werking van de Heilige Geest, die ons helpt Gods plannen te begrijpen en ermee in overeenstemming te leven. Met andere woorden, de profeet is degene die Jezus aan anderen laat zien, die van Hem getuigt, die ons helpt om vandaag te leven en morgen op te bouwen volgens zijn plannen.

In het evangelie vraagt de Heer ons om profeten te verwelkomen; het is dus belangrijk dat we elkaar verwelkomen als profeten, als dragers van Gods boodschap, ieder volgens zijn of

haar status en roeping, en dat we dit doen waar we leven, dat wil zeggen in het gezin, in de parochie, in religieuze gemeenschappen, in andere gebieden van de Kerk en de samenleving. De Geest heeft de gaven van profetie verdeeld onder Gods heilige mensen: daarom is het goed om naar iedereen te luisteren.

Als er bijvoorbeeld een belangrijke beslissing moet worden genomen, is het goed om eerst te bidden, de Geest aan te roepen, maar dan te luisteren en te dialogeren, in het vertrouwen dat iedereen, zelfs de allerkleinsten, iets belangrijks te zeggen heeft, een profetische gave om te delen. Zo zoeken we de waarheid en verspreiden we een klimaat van luisteren naar God en naar onze broeders en zusters, waarin mensen zich niet alleen welkom voelen als ze zeggen wat ze willen, maar zich geaccepteerd en gewaardeerd voelen als gaven om wat ze zijn.

Moge Maria, Koningin der Profeten, ons helpen om het goede dat de Geest in anderen heeft gezaaid te zien en te verwelkomen.'

Gespreksvraag:

Paus Franciscus verbindt in deze tekst de gave van profetie met een synodale kerk. Als we elkaar als profeten zien en erkennen (op grond van het doopsel), dan moeten we met respect naar elkaar luisteren om te horen hoe zij/hij de tekenen van de tijd lezen.

Hoe lees jij als profeet de tekenen van onze tijd?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7. Gebed

Openingsvers

God, kom mij te hulp.
Heer, haast U mij te helpen.
Eer aan de Vader en de Zoon en de Heilige Geest.
Zoals het was in het begin en nu en altijd
En in de eeuwen der eeuwen.
Amen.

Lied *Het volk van de Heer* (ZJ 326)

Schriftlezing (Hos 14, 2-9) *Ik wil zijn als de dauw*

Stilte

Voorbede

GL. Zo groot is onze God dat Hij ons bidden verhoort. Bidden we samen.

L. In deze wereld zijn er mensen die door de hel gaan, die de bevrijding niet meer zullen zien, die verminkt worden door aanslagen, die monddood gemaakt werden door botheid, weerstand, tegenkanting.

Accl. Heer, wij roepen om erbarmen. Keer tot ons uw aangezicht.

In deze samenleving zijn er mensen die lijden onder arrogantie en bitse woorden, die steeds herinnerd worden aan de misstap die ze begingen, die ter wille van hun kinderen het brood uit hun mond sparen.

Acclamatie

Onder ons zijn mensen die niet tevreden zijn met hun leven, die met veel vragen zitten over hun toekomst, die zorgen kennen in hun gezin, in hun bedrijf, in hun vriendenkring.

Acclamatie

In deze tijd zijn er mensen die de waarheid zoeken, die vertrouwen op de hoopvolle tekens die vrede aankondigen, die weet hebben van genezing en verzoening, die zich klaarmaken voor de tijd waarin deze wereld nieuw wordt.

Acclamatie

Onze Vader

Slotgebed

Heer, open ons hart de komende dagen en weken voor alle tekens van licht en hoop. Geef dat we U dienen met een onverdeeld hart en maak onze roep om vrede en gerechtigheid onverkort en waarachtig. Raak ons door de komst van Christus Jezus, onze Heer. **Amen.**

Zegengebed

De Heer schenke ons zijn zegen, Hij beware ons voor onheil en geleide ons tot eeuwig leven. **Amen.**

Extra info op www.ccv.be/gent